Nagyvárad, 1896. II. évfolyam 290. szám. Péntek, deczember 11.

Előfizetési árak:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre . . . 6 frt — kr.
Negyedévre . . . 1 » 50 »
Helyben ház-hoz hordva:
Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt — kr.
Vidékre postán szállítva.
Egész évre . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . 2 » 50 »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apácza-utcza 2. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadásá vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, decz. 10.

Az idétlen szülött.

Alig kezdette meg tanácskozásait az uj parlament, már is mutatkoznak rajta a munkaképtelenség tünetei, már is meglátszik, hogy idétlen szülött. Nem csoda, hisz az idétlen gyermeken mihelyt elsirja magát, azonnal meglátszik veleszületett gyengesége.

Tiz napi elő-tanácskozások után megkezdődik a tárgyalás, de oly unottan, mintha nem a cziklus kezdetén, hanem már az ötödik év végén volnánk. Az ellenzék minden árnyalata részéről egy-egy honatya beszél, kedvetlenül és szintelenül, csak azért, mert valakinek mégis csak körül kell a párt álláspontját vonalozni, bizalmatlanságát hangoztatni, a pártok ágyui pedig — a vezérek — erősen hallgatnak s meg sem kisérlik a komoly vitát. A szabadelvü párt monstruozus tábora csak következetes régi politikájához, midőn nem beszél, csak várja a jelt, a melyre szavaz, mintegy szavazó-automata.

Hétfőn egyetlenegy ülésben, egy rövid kis óra alatt elvégezték az indemnytvitát. Kiadták kezükből a fegyvert s a kormány megkapta a felhatalmazást, hogy a jövő év négy első hónapjában költségvetés nélkül kormányozza az országot.

Szerdán elkezdték a felirati vitát. A kormány benyujtotta a válaszfelirat tervezetét. Elég csak annyit megjegyezni róla, hogy — Pulszky fogalmazta. Ebből mindenki tudja, hogy az mélló pandantja a trónbeszédnek, melyet Bánffy fogalmazott. Két hibát helyrehozott a bizottság. Belevette a külügyekről szóló részt és kiegyezésre vonatkozólag megjegyezték, hogy az osztrákok is adhatnák valamivel lejebb. Kérdés: hallgatunk-e rájuk? Azon nem is ütköznek meg, hogy a trónbeszéd »a monarchia két részéről« beszél. A tervezett reformok szellemét mivel sem világitja meg, sem azok sorozatát ki nem bőviti.

Apponyi felirati javaslata feltárja a helyzet ijesztő képét, melyet az emlékezetes választások teremtettek, utal arra, hogy maga az alkotmányosság van veszélyben, sürgeti a választási visszaélések megakadályozását, — de a reformok terére nem lép. Világos jele annak, amit beavatott parlamenti körökben beszélnek, hogy pártja passiv magatartást fog tanusitani s a felelősséget a kormányra háritja.

Kossuth ma nyujtja be felirati javaslatát, melyet az Egyetértés már tegnap közölt. Ő nem lép a passivitás terére, de hisz egész pártja s annak egész programmja a megtestesült negáczió. Az egész felirati vita, mely máskor hónapokig tartott s alkalmat nyujtott nemcsak a gravamenek elsorolására, hanem a programmok és munkatervek kifejtésére is, ezuttal nem fog tartani egy hétig sem.

A tegnapi ülésen rövid vita után megszavazták az ujonczozást, tudomásul vették Bánffynak a külügyekről szóló semmit mondó válaszát és a vámszerződés felmondását.

Egészséges állapotok ezek?

Ezek a fiatal parlament symptomái. Pedig minő fontos kérdések megoldása várakozik erre az országgyülésre! Ausztriával meg kell kötnie a vámszerződést, méltányosan rendeznie a kvótát, államositani a közigazgatást, rendeznie a kath. autonomia már továbbra halogatást nem tűrő kérdését, segiteni az ipar- és földmivelés bajain stb. stb.

Ennyi munka sok egy idétlen szülöttnek! Hogy fogja azt megoldani? Sehogyse. Kérődzés lesz az élete, mint egyáltalán az utolsó cziklusoké volt. Rágódni fog az egész munkaidő alatt az indemnityken, a mentelmi ügyeken, költségvetéseken, kereskedelmi szerződéseken. Ha ugyan átéli az öt évet. Mert az idétlen szülött vagy korcs, vagy rövid életü szokott lenni.

Ilyen reményekkel nézhetünk az uj országgyülés működése elé!

Egy eredménye azonban mégis lesz munkálkodásának, az hogy a szabadelvü párt a magyar nép előtt teljesen lejáratja a parlamentarizmust és be fog következni az, amit a nemzeti párt felirati javaslata Cassandra-hangon jövendöl: eljutunk népképviseleti intézményeink teljes csődjéhez, fikcióvá válik a nemzet önrendelkezési joga s azzal meg van ingatva Magyarország közjogi önállósága is.

A „TISZANTÚL“ TÁRCZÁJA.

Mulik az idő — változnak az érzelmek.

Irta: **MÉSZKŐ JÓZSEF.**

Ha azt ujra lehetne kezdeni — mindet . . .

A rét gyalogjáróján vesszőn paripázni, a poros kocsiszin alatt bujdosót játszani — — Náczi bácsi Annuskájával lakodalmaskodni . . . de szép mennyasszony is volt ő akkor.

Annuska mindig azt mondotta nekem: — Te vagy az én uracskám és ez a szép lugas lesz a mi házunk. —

— Igen Annuska én vagyok a te uracskád.

— De akkor is, ha majd nagyok leszünk?

— Igen Annuska — mondám kétkedve.

A kertünk alján csergedező kis patakon tul a káposztások melletti réten, virágot szedtünk — nefelejtset, hogy szép bokrétát csináljunk belőle.

— Nézd csak Gézuka, micsoda ez a széles karimáju nagy virág?

— Élek-halok-rózsa Annuska, válaszoltam hirtelen odaugorva.

— Nem élsz-halsz Gézuka, hisz' a papa azt mondta, hogy ennek olyan neve van, mint a ti kis Kamillátoknak, egyszer hoztam neki hármat.

— Vigyünk most is Annuska, aztán betesszük otthon a piros virágtartóba.

— És ki adta neked azt a szép, piros virágtartót, Gézuka?

— Náczi bácsi adta házinéninek Annuska, ő meg azt mondta, hogy én tegyek bele virágot és hogy nekem is adja.

Szedtünk nefelejtset — élek-halok-rózsát, jáczintot, meg buzavirágot. És a folyópartról egy szál örökzöldet, mit odaadtam Annuskának.

Egyszer csak nagyot sikolt, mire én megijedve hozzárohantam, hogy mi baj érte Annuskát?

— Juj! Gézuka itten nagy sár van, ne menjünk tovább.

— Ide jöjj Annuska, amerre én vezetlek.

Elhagytuk a rétet és megpihentünk az utszélen.

— Rendezzük össze a virágokat Gézuka és ugy vigyük a papának, meg a házinéninek.

Annuska széjjel-vonta ruhácskáját és a virágokat leraktuk az ölébe. Azután egyenként bokrétába kötöttük és hazamentünk az országutról levezető sikátoron.

Annuska bevezetett az ő szép szobájába, mert nekünk olyan szép szobánk nem volt és ott elhelyezkedtünk a puha pamlagon. A szakácsnő hozott nekünk kávét és mézet.

— No hol jártatok házaspárok! kérdi Náczi bácsi nevetve és megsimogatta Annuska piros arczát. De minek is simogatja Annuskát?

Itt már a Mari néni is, eljött értem mert már esteledik. Miért visz el a Mari néni, mikor Annuska azt mondta, hogy én is a Náczi bácsiéknál fogok aludni — mégis hazavisz a Mari néni.

— Jó éjt Annuska! holnap reggel is elmegyünk a rétre, én hozok vajaskenyeret, neked is adok — jó éjszakát Annuska! . . .

— — — — — — — — — — — — — —

A fecskék azóta tizenegyedszer tértek viszsza, hogy Annuskával bokrétát csináltunk a piros virágtartóba és a kis patak a kert végében most is ugyanazon nótáját susogja, mint mikor Annuskával átlubiczkoltunk a káposztások mellé.

Én megkaptam az érettségi bizonyitványt, Annuska pedig megérett az udvarlás elfogadására és — megkövetelésére.

A gavallér kapitány, meg a bárócska sorban látogatták a Náczi bácsiékat, vagyis a gazdag Halmy urékat — jobban mondva — Annuskát.

Most is szomszédságban laktunk a jó Mari nénémmel, ki szerény penziójából még mindig juttatott árva unokájának.

Annuska tudott már ekkor minden leánycsinyről, mert sokat bálozott, udvaroltatott magának, hóditott és — bolonditott.

Sötétkék szemei ártatlan szendeséget kölcsönöztek előkelően halavány arczának — olyanok voltak, mint a kárpáti tó, amelynek kristály-vize alatt sok titkos dolog feneklik.

Ő mindenkit egyenlően szeretett, legalább igy engedte ezt nekem tudni. És én? — nekem privilégiumot adott a többiek körül; mert sokszor maga mellé ültetett, ha társaság gyült egybe házaikban.

— Ön üljön ide mellém Fonfay ur — komandirozott és én engedelmeskedtem.

Szivesen látott vendége voltam az öreg Halmy urnak is, ki ugyan már nem érintkezett annyit a még idősebb Mari nénémmel mert, hogy gyermekeik a kiskoruságon átestek, bizonyos indiszkrét viszony fejlődött ki a két

József Ágost főherczeg a honvédségnél.

Mint értesülünk, a legmagyarabb főherczeg fia, *József Ágost*, aki jelenleg a közös hadseregben mint főhadnagy szolgál, már legközelebb visszakerül édes apja parancsa alá, amennyiben mint *honvédhuszár-főhadnagyot* a honvédséghez helyezik át, ahol ennek hire, épugy mint egész Magyarországon, örvendetes benyomást fog ébreszteni. József Ágost királyi herczeg természetesen magával hozza nejét, *Auguszta* főherczegnőt, királyunk unokáját is magyar földre. Értesülésünk szerint *Váczott*, vagy vidékén lesznek helyőrségen, ahol számukra, mint halljuk, lakóhelyül az egykori Piufsics-kastélyt szemelték ki.

A Kossuth-párt felirati javaslata.

A Kossuth-párt már közzé tette a maga külön felirati javaslatát, melynek főbb pontjait az »Egyetértés« nyomán az alábbiakban közöljük:

A felirat bevezető részében utal a fényes lefolyásu millenniumi ünnepekre és a nemzet hálaját tolmácsolja az uralkodóház iránt, hogy azon történelmi aktusban résztvett és együtt érzett hű magyarjaival.

Másrészt elszomoritó tapasztalat azonban a nemzetre nézve, hogy Magyarország állami önállósága a külföld előtt nem volt eléggé kidomboritva s ez főleg a vaskapui ünnepélyeknél volt szembeszökő, a velünk barátságos, sőt szövetséges hatalmak fejei meg sem látogatták az ezredéves kiállitást.

A trónbeszédre térve át, sérelmesnek találja közjogi szempontból, hogy abban a külügyekről semmi említés sem történik, mintha Magyarország csak afféle bekebelezett tartomány volna, melynek ahhoz joga nincs, pedig a politikai helyzet nagyon is indokolttá tette volna azt, hogy a külügyminiszter vezetője arra nézve felvilágositásokat adjon. A török birodalom válságos állapota és a czári látogatások czélja felől megnyugtatást várt volna a közvélemény.

A feliratnak a kiegyezéssel foglalkozó része bővebben tárgyalja az Ausztriával kötendő vám- és kereskedelmi szövetség kérdését és azt hangsulyozza, hogy legjobban megfelel mindkét állam létérdekének az, ha e tekintetben önállóan fejti ki a maga erőit.

Szól itt a javaslat a közösügyi kiadások arányáról, (a kvóta!) a fogyasztási adókról, és a bankegyezményről, igaztalanoknak jelezve az osztrák követeléseket.

Feltünő pont a feliratban az, mely a közigazgatási törvényjavaslatra nézve a párt támogatását igéri oda a kormánynak, a kellő biztositékok és közigazgatás történelmi jellegének megóvása mellett.

A mezőgazdaság érdekében ujabb intézkedéseket: a földadó leszállitását, a tarifa jog kiszélesitését, nyersterményeink versenyképes szállitása végett, a tőzsdeadó behozatalát stb. sürgeti.

Sürgeti továbbá egyházi ügyekben a kath. autonomia behozatalát, a lelkészek jobb javadalmazását.

A főrendiház reformját szintén felveti a javaslat, időszerütlennek jelezve, hogy születéshez köttessék a törvényhozói jogot.

Záradékában Fiume közjogi helyzetének rendezésére hivja fel a korona figyelmét és azt követeli, hogy Fiume, mint Szt.-István koronájának kiegészitő része végre az anyaországba kebeleztessék.

Az első visszautasitott peticzió.

A képviselőház negyedik biráló bizottsága Hegedüs Sándor elnöklete alatt tartott mai ülésében tárgyalás alá vette a Berger Ignácz, Zalamegye baksai kerületében megválasztott nemzeti párti képviselőnek választása ellen benyujtott kérvényt. A kérvényezők képviseletében Nagy Dezső, a választást védők megbizottjaként Friedmann Bernát ügyvéd jelent meg. Félórai tanácskozás után elnök kihirdette a bizottság itéletét, mely szerint nem talált elég indokot sem a halasztásra, sem a vizsgálat elrendelésére s Berger Ignáczot igazolt képviselőnek jelentette ki.

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, decz. 10.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Molnár Antal, Josipovich Géza, Lázár Árpád.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy miniszterelnök, Darányi, Perczel, Wlassits miniszterek.

Münnich Aurél az *ujonczjutalékról* szóló javaslatot elfogadásra ajánlja.

Thaly Kálmán kifejti, hogy ő az önálló hadsereg hive, a közös hadseregnek se pénzt, se katonát meg nem szavaz; közben aposztrofálja Jókait, a komáromi magyart, a kiből néha kitör az igaz magyar s leszidja a fekete-sárgát, mondván, hogy a közös hadseregben semmi sem közös.

Örömmel tapasztalta, hogy a millennium alatt volt egy kis közeledés.

— Szép közeledés! — duzzogott Hentaller.

— No hát én hallottam egy cs. és kir. katona-bandától a Kossuth-indulót.

— Mikor?

— Mikor olyan ifju volt Budapesten. Klapka tábornoki rangját még Hajnau is elösmerte. De a komáromi tisztikar tüntetve visszautasitotta a szoborleleplezésre való meghivót. A honvédség részére megszavazza az ujonczjutalékot, de a közöshadsereg részére nem s erre javaslatot ad be.

Polónyi Géza: Nem járulhat hozzá elvtársai nevében — — (Kiáltások: Hányan vannak?)

Elnök (jobbra szól): Csendet kérek!

Polónyi: Hadd beszéljenek!

Elnök: Ha én csendet kérek, akkor ne beszéljenek.

Polónyi: De hadd beszéljenek legalább most. Számszerint ugyan nyolczan vagyunk, de a választások tisztasága alapján többen vagyunk.

Thaly Kálmán felhozta, hogy a közös hadseregnél az igazságszolgáltatás milyen középkori állapotban van. Hát a honvédségnél nem igy van? Mikor a honvédszobrot leleplezték, a kormány távoltartotta magát tüntetőleg.

Ilyen kormány kezébe nem bizza a honvéd ujonczokat. Őt nem fogja megtéveszteni, hogy a honvédzenekar néha-néha a Rákóczit huzza. — talán titokban, — de annál hangosabban játsza a Gotterhaltét.

Mély fájdalommal bár, de maga és 8 elvtársa nevében (Derültség jobbról) megtagadja a honvéd-ujonczjutalékot is.

Madarász József: 1868. óta mindig megtagadta a függetlenségi párt ugy a közös-hadsereg, mint a honvéd-ujoncz megajánlást. Ő is következetesen megtagadta s most csatlakozik Polónyi Géza álláspontjához.

Nyilatkozik a »tiszta nyomoruság«-ról, a katonáskodásról.

A polgárok élete nem arra való, hogy majd egészen annak a czifra nyomoruságnak áldozzák.

A polgárnak magasabb hivatása van. A fegyveres béke legnagyobb átka a haladásnak, mert a polgárok és a nemzetek tevékenységét egészen lekötik. Ezért nem szavazza meg az ujonczjutalékot.

Kossuth Ferencz: Ő és pártja vannak olyan bizalmatlanok a kormány iránt, mint akármelyik párt — — (A kormánypárt is? Derültség.) — mint akármelyik ellenzéki párt. De midőn megszavazzák a honvéd-ujonczjutalékot, teszik azért, mert a hazának van rá szüksége, nem a 67-es alapnak. A mi az önálló hadsereget illeti, nem tudja megérteni, micsoda reménység van abban, hogy ha két hadseregünk levén? Miért nem akarja a honvédminiszter a honvédséget tüzérséggel és müszaki csapatokkal ellátni? Nem tudja, hogy Thaly inditványa abban a formában, a mint beadta, helyesléssel találkozott-e, azért ő más inditványt nyujt be, mely egyszerüen csak azt javasolja, hogy a *honvédujonczjutalék* megszavaztatik.

Helfy Ignácz: Nem szavazza meg az ujonczjutalékot, hogy azután a választásoknál felhasználják őket, ellenünk. (Zaj jobbról: Ez nem áll! Kiáltások balról: Hiszen mindent letagadnak!) Nem szavazza meg az egész javaslatot.

Okolicsányi László Madarászszal tart, s egyik részét sem szavazza meg a javaslatnak. Veszedelmesnek tartja Kossuth elvét, hogy t. i. ő nem a 67-es alapnak, hanem a hazának szavazza meg a javaslatot. Ez alatt a köpönyeg alatt mindent meg lehet szavazni.

Papp Elek tiltakozik Okolicsányi szavai ellen. Ők a honvéd-ujonczjutalékot azért szavazzák meg, mert a magyar alkotmányra esküsznek fel.

---

család között; mindamellett a néhai Náczibácsi átjött az akáczás udvarunkra, hogy odavessen néhány szót a dolgos nénémhez.

Nekem fájt, hogy familiáris életünk megszünt, mert Annuska iránti vonzalmamat értésére adni nehezebb felaatdtá vált, noha kerestem mindig az alkalmat, hogy a mult felevenitése segitségével kinyerjem Annuska bizalmát, de ez sohasem sikerült annyira, hogy találkára szólithattam volna fel.

Nap-nap után mult anélkül, hogy feltett szándékom kiviteléhez foghattam volna és a nagy vakáczió derekát átlépve, már a napokat kellet számlálnom, mikor megyek a városba — jogásznak.

A bánat üz a háztól, Annuska otthona pedig már csak *illemes* órákban nyilik számomra, de sohasem — egyedül. Hol a kapitány, majd a kis báró mindig ott vannak, pedig ha tudnák, hogy Annuska legalább is nem szereti egyiket sem, a kis bárót pedig egyszerüen kikaczagja . . .

Külömben minden a régi, csak a Náczibácsi és Annuska változtak. Ő — a jó Annuska is? de talán mégsem, hát én?

— Csak már kijönne egyszer a lugasba, hogy egyedül vele szólhatnék. De talán nem is szólna hozzám, választ sem adna vagy egyszerüen elutasitana. — De talán nem hiszem, tegnap is olyan kedves volt s mikor »jó napot« mondtam, mélyen belenézett a szemembe, mintha olvasni akart volna belőle valamit, egészen közel hajolt hozzám — Azt is mondotta, hogy igen szerény vagyok. Talán tudja is, hogy . . . de csak nem merem megmondani.

Mindennap kinéztem a kerti lugashoz, hogy találkozom vele, de nem hozott össze bennünket a kegyetlen sors.

Egy forró nyári délután azonban ott volt Annuska a lugasban. Olvasott valamit és én nem mertem odamenni; pedig ugylátszik várt, mert egyszer kihajolt a ritka vadszőlő indáin.

Minden erőmet szedtem össze, hogy megszólitom, de elhatározásom végső pillanatában szivem hangos dobogása minduntalan elriasztott és meghiusitotta tervemet.

Végre egy jó eszmém támadt, megirom neki, hogy — — — hogy szeretem — nagyon; emlékezetébe hozom gyermekéveinket, a káposztások melletti rétet, ahol együtt üztük a tarka pillangókat, megemlitem a folyót, az ozsonnákat, Náczi bácsit meg a Mari nénit és a — lugast . . .

Illatos boritékba tettem a levelet és lestem az alkalmat, hogy titokban keze alá játszhassam.

Odatettem a lugas fenyőfa asztalkájára, ha megjön, majd ott meglátja.

Már két délután csempésztem oda a levelet, de Annuska nem jött el.

A harmadik napon, ugy alkonyatkor amint a lugas mellett elhaladt, megpillantotta a rózsaszinü papirost.

Visszafojtott lélekzettel vártam, vajjon ha elolvassa, nem hajol-e ki a folyondáron?

És nem hajolt ki. Hanem olvasás közben elhagyta a kertet és az ajtó nyikorgása jelezte, hogy beért az udvarra.

Másnap az utczán találkoztunk. Én köszöntöttem és ő — elforditotta fejét . . .

Őszinte és tiszta szivem vallomása pedig bekerült a — szekreterbe . . . (?)

Báró *Fejérváry* Géza honvédelmi miniszter: Nagy élvezettel hallgatta Thaly Causéréját és igen örül annak, hogy csak 48-ig s nem Rákócziig ment vissza. (Derültség.)

Nem lehet önálló honvédséget elképzelni, mert amint az osztrák tartományok hadserege köteles a hazát megvédeni, ugy a honvédség is közös szellemmel birniok. (Kiáltások: Miféle szellem?) A kötelesség szelleme. A komáromi Klapka-szoborra kijelenti, hogy a tisztikar semmiféle meghivást nem kapott, nem is volt abban a helyzetben, hogy el- vagy el nem fogadásával demonstráljon. (Mozgás balfelől.) Ez tisztán téves információ. A tüzérségre és müszaki csapatokra megjegyzi, hogy a honvédséghez ugyis magyar fiukból álló tüzér- és müszaki csapatokat osztanak be. Hogy önálló csapatokkal lássák el a honvédséget, az nem lehet. Mert ha a honvédséget sohase akartuk önálló hadsereggé csinálni — — (Mozgás balfelől) — tessék megnézni a honvédségről szóló törvényt, — mondom: nincs értelme az önálló tüzérségi és müszaki csapatoknak. Polónyi nyolcz elvtársával védelmébe vette a nyolcz nyugdijazott tábornokot. Minden tábornokra esik egy Ugronpárti. (Derültség.) Kéri a t. pártot, hogy erejét érdemesebb tárgyakra használja fel. Ami Kossuth inditványát illeti, annak lényegét magáévá teszi, de az elnök dolga a kérdés miként való feltevését elrendelni. Ez a megjegyzése Thaly inditványára is. A tételt egészében inditványozza, hogy elfogadják.

Münnich Aurél szomorunak találja, hogy a legutóbbi választásoknál a katonaságot annyit kellett használni, de ez nem indokolja, hogy a javaslatot megtagadják.

Elnök szavazásra bocsájtja a kérdést. A többség (a néppárt egy része is) elfogadja az előadó javaslatát.

A részletes tárgyalás után öt percz szünet.

A külügyi helyzet.

Bánffy Dezső báró miniszterelnök felel Polónyinak a külügyi helyzetre vonatkozólag hozzá intézett interpellációjára. A hármas szövetségre vonatkozólag a miniszterelnök irásból olvassa, hogy a hármas szövetség komolyságában annyival inkább kell bizni, mert Németország most is teljesiti azokat a kötelességeket, melyeket az irásbeli szerződés reá rótt. Ujból kijelenti, hogy a trónbeszédből a külügyi helyzetre vonatkozó passzusnak semmi czélzatossága nincs. A Hamburger Nachrichten czikkére a külügyminiszteriummal együttesen kijelenti, hogy ugy mint Hohenlohe német birodalmi kanczellár és Marschall államtitkár a német birodalmi gyülésen is kijelentették: ő se mondhat egyebet — tekintettel a kérdés utólagos tárgyalásának és részletezésének kényes voltára — hogy bővebben nem felelhet az interpellációra. Annyit azonban kijelent, hogy olyan szerződés m a n i n c s és a hármas szövetség a legbiztosabb alapja és támasza az európai békének. (Helyeslés jobbról.)

Polónyi Géza: A miniszterelnöknek a külügyi passzusra vonatkozó szavait s hogy a keleti kérdésben ujabb komplikációk nem fordultak elő, tudomásul veszi. De a Hamb. Nachrichten-re vonatkozó kijelentés nem elégiti ki. Hiszen a többség felirati javaslatából is látja, hogy nincsenek ugy megelégedve ezzel, hogy a trónbeszédből a külügyi helyzet teljesen kihagyatott. Köpenyegül használni, ugy a kérdés kényes. Mentől kényesebb ez a kérdés, annál inkább kötelessége a kormánynak a magyar nemzetet támogatni. A miniszterelnök kitér az egyes kérdések elől. Németország egyszer már megszegte a hüséget. — —

Elnök: Figyelmezteti szónokot, hogy a velünk szövetségben és barátságban álló nemzetekről nem szabad igy beszélni. (Mozgás balfelől és közbeszólás.) Figyelmeztetem a képviselő urakat, hogy az elnöki enunciációra megjegyzést tenni nem szabad.

Polónyi: Én nem a mai Németországról beszélek, hanem csak történeti tényt emlitek fel. Bismarck már egyszer közölte Suvalov gróffal a hármasszövetség részleteit, ez pedig csak Oroszországnak lehetett hasznára. Meg van győződve, hogy királyunk — ha volt olyanféle titkos szerződés, amelyet a Hamb. Nachr. emlitett — utasitotta külügyminiszterét, hogy szerezzen meggyőződést, fennáll-e ilyen szerződés és ha igen, megbotránkozva utasitsa azt vissza. De hát akkor mért nem pertraktálják azt itt a Házban? Egy tanuság van e dologból, az, hogy ezentul az ilyen szerződéseket nem a fejedelmi szóban, a koronák titkos pecsétjében, hanem a népek törvényhozói testületében kell megkötni. A választ nem veszi tudomásul. (Helyeslés balról.)

A többség a választ tudomásul vette.

Bánffy Dezső báró, miniszterelnök: Felel Kossuth Ferencznek interpellációjára. Igenis a kormány felmondta a vám- és kereskedelmi szerződést. Nem tett a Háznak jelentést, mert ez nem kötelessége. De azon érdeklődésnél fogva, melylyel a képviselőház a kérdések iránt viseltetik, mégis vett volna alkalmat a nyilatkozatra, ha Kossuth meg nem előzi.

Kossuth Ferencz röviden felelt, ezután a többség a választ tudomásul vette.

Nagyvárad város közügyei.

Törvényhatósági közgyülés.

— Első nap. —

Zsufolt terem; heves viták már a közgyülés előtt; kapaczitálások a választásokra s gondtelt városatyák nyomott hangulatban — ez jellemezte a közgyülés előtti negyedórát tegnap, mig megszólalt a főispán keze alatt a csengő.

Az a 22% közköltő emelés mintha ott ült volna minden városatya lelkén, ugy tünt fel. Mert alig van olyan bizottsági tag, a ki nem akarná javitani a tisztviselők fizetését, de a kétség erősen visszatükröződött, hogy megtehetik-e ezt a mostani viszonyok figyelembevétele mellett s a nélkül, hogy a polgárság nagy zömének, a kik nem ülnek a zöld asztal mellett, elviselhetlen terheket rakjanak a vállaira.

A tárgyalás, daczára két interpellációnak, elég simán indult. Még a választások sem mentek olyan élénkséggel, mint máskor.

A fizetés-emelés kérdésénél aztán megindult a szóáradat. Hallottunk mondvacsinált, szóvirágokkal kitarkázott beszédeket s komoly, higgadt, aggodalmas megfontolás szülte szónoklatokat.

A kérdés maga azonban, lehet, hogy a város és a tisztikar előnyére, ismét rák módjára vissza felé haladt. Ujabb megfontolás végett visszaadták a szakbizottságnak.

*

A gyülés lefolyása a következő volt:

Délután 3 órakor nyitotta meg B e ö t h y László főispán a közgyülést.

Jelen voltak:

Dr. Baróthy Ákos, Dr. Bozóky Alajos, Bozóky Béla, Guttmann József, Hlatky Endre, Dr. Hoványi Gyula, Kaczián Károly, Dr. Konrád Márk, Mezey Mihály, Dr. Molnár Imre, Dr. Sipos Árpád, Stark Gyula, Szokoly Tamás, Dr. Várady Zsigmond, Schöpflin Ágoston, Andriska Károly, Beczkay Lajos, Bertsey György, Csobánczy Lajos, Déry János, Fekete László, Hoványi Géza, Dr. Kornstein Lajos, Kunyhósi János, Mészáros József, Mihálovits János, Milibák József, Id. Nagy Lajos, Reizmann Mór, Dr. Sarkady Lajos, Stern Herman, Schütz Albert, Weisz Károly, Amigó Mór, Berger Dániel, Dr. Friädlender Sámuel, Gábel Jakab, Dr. Moskovits József, Dr. Rednik József, Schwartz Antal, Szmetka György, Ternyei Antal Ulmann Izidor, Czeglédy Sándor, Erdélyi József, Farkas Izidor, Dr. Grósz Albert, Hering Sándor, Hilinger Lipót, Huzella Gyula, Kempfner Mór, Kövér Sándor, Kunz Gusztáv, Mandel Adolf, Mihelfy Pál, Molnár Lajos, Müller Salamon, Némethy Károly, Nyiry György, Papp György, Rádl Ödön, Rendes Vilmos, Sal Ferencz, Száhlender Károly, Schenker Mihály, Sztarill Ferencz, Dr. Vári Szabó Béla, Weiszlovits Adolf, Rácz Mihály, Dus László, Ifj. Rimler Károly, dr. Grám Károly, Papp János, Bordé Ferencz, Darvassy Lajos, Busch Dávid, Dr. Hoványi Ferencz, Hegedüs Géza, Ragány János, Komlóssy József, Jablonszky Emil, Tóth Márton, Nemes Jenő, Szántó Lajos, Szüts István.

A polgármester jelentése.

R á c z Mihály főjegyző felolvasta a polgármester havi jelentését, a melynek közigazgatás állapotára vonatkozó adatait már közöltük.

Megemliti még a jelentés, hogy T i c h y Gyula és neje, a vizvezeték által okozott 900 frt kár összegéig pert inditott Nagyvárad városa ellen. A város képviseletével a perben D ú s László főügyész bizatott meg.

A tüzérlaktanyát épitő vállalat a bokréta-ünnep alkalmából 100 frtot adományozott a városi árvaháznak.

Végül bejelenti a polgármester, hogy a földmivelésügyi miniszter a sertésvásárt bizonyos megszoritásokkal engedélyezte.

Az adóprés ellen.

A jelentés kapcsán G á b e l Jakab interpellációt intéz a polgármesterhez, azon átirat következtében, melyet a helyettes pénzügyigazgató intézett Nagyvárad város polgármesteréhez s a melyben drákói szigorral akarja az adóprést a mainál jobban megszoritani és árverelő csarnok felállitását sürgeti. Felszólaló megvan győződve, hogy a városi adóhivatal buzgalommal, de humanusan hajtja be az adókat s igy csak dicséret illetheti. Árverelő csarnokra nincsen szükség s annak létesitése ellenkezik a polgárság érzelmeivel. Kérdi a polgármestert, hogy minő véleménye van az árverelő-csarnok létesitésére nézve s fog-e javaslatot terjeszteni elő ilyen felállitása iránt.

S a l Ferencz: ilyen átirat máskor is jött már, de ez csak adminisztrativ ügy. Különben árverelő csarnok felállitása a közgyülés elé kerülne; ennek a határozata nélkül nem létesithető.

Pótsertésvásárt kérjenek.

S z o k o l y Tamás a sertésvásár tárgyában interpellálta a tanácsot. Az egész megyében (?) megszünt a sertésvész, de a tanács nem tett előterjesztést a miniszternek, hogy a nagyváradi országos sertésvásár engedélyeztessék. Utasittatni kéri a tanácsot, hogy pótsertésvásár engedélyezését kérje.

S a l Ferencz polgármester rámutat azon körülményre, hogy éppen a közgyülés napján érkezett le a miniszter távirata, a melyben a sertésvásár megtartását engedélyezi.

A válaszokat, a havi jelentéssel együtt egyhangulag tudomásul vették.

*

A közigazgatási biróságról szóló törvény végrehajtása tárgyában kiadott miniszteri rendeletet tudomásul vette a közgyülés.

Három választás.

Ezután három rendbeli választásra került a sor. Egy II. oszt számtiszti, egy II. oszt fogalmazói állásokat és öt kilépő közigazgatási bizottsági tag helyét töltötték be.

A kijelölő bizottságba a törvényhatóság részéről M e z e y Mihályt, H l a t k y Endrét és dr. H o v á n y i Gyulát választották be; elnöklő főispán pedig a saját részéről dr. S i p o s Árpádot, S z e h l a n d e r Károlyt és R e i s m a n n Mórt nevezte ki.

A kijelölő bizottság pár percznyi tanácskozása után a főispán ujra megnyitotta a gyülést s a szavazatszedő bizottságba elnökül M e z e y Mihályt, tagokul F a r k a s Izidort és dr. H o v á n y i Gyulát, jegyzőül K o m l ó s s y Józsefet jelölte ki.

A II. oszt. számtiszti állásra jelöltetett s megválasztatott az egyedüli pályázó:

Gesztesi Ödön,

természetesen egyhangulag.

A II-od osztályu fogalmazói állásra kijelöltettek H a j d u s k a Árpád és K a l m á r József.

A választás megejtetvén, beadatott összesen 77 szavazat ebből kapott:

Kalmár József 52 szavazatot,
Hajduska Árpád 25 szavazatot

és igy 27 szótöbbséggel

Kalmár József

választatott meg II. osztályu fogalmazóvá.

Beöthy László főispán a választás eredményének kihirdetése után dr. Mayer Lászlót tiszteletbeli kerületi orvossá nevezte ki.

A közigazgatási bizottságból ez év végével dr. Grósz Albert, Mihelfi Adolf, Hoványi Géza, Rádl Ödön és dr. Berkovits Ferencz kilépnek. A megejtett szavazásnál mindannyian ujra megválasztattak. Szavazatokat kaptak még Szokoly Tamás, Beczkay Lajos, Kunyhóssy János, dr. Vári Szabó Béla.

*

A biráló választmány által az 1897. évre megállapitott virilisek névjegyzékét felküldik a miniszterhez.

A fizetésemelés.

Általános mozgás keletkezett y zsufolt teremben, mikor Komlóssy József megkezdte a tisztviselők fizetésemelésére vonatkozó előterjesztést. Pár pillanat mulva azonban siri csend állott be. Mindenki oda figyelt, nehogy valami elkerülje a figyelmét.

Első sorban ismertette az előterjesztés a jog és pénzügyi szakbizottság javaslatát, melyet vasárnapi számunkban részletesen közöltünk. A bizottság ugyanis kevés kivétellel azokat a fizetés emelési tételeket fogadta el, a melyeket a januári közgyülés elé terjesztett a városi tanács.

A városi tanács egész terjedelmében magáévá teszi a szakbizottság javaslatát s azt elfogadásra ajánlja a közgyülésnek.

A tanácsi jelentés megvilágitja a fizetésemelés által előálló többszükségletet.

A javasolt fizetésemelés által évi 42466 frt több kiadás állana elő, azonban ebben 14000 frt azokra az uj állásokra esik, a melyeket, a későbbi időben kell betölteni. Az igy fennmaradó 28000 frtból leszámitandó továbbá a 22000 frtot kitevő drágasági pótlék, a melyet eddig is meg adott a város s igy kitünik, hogy a *tulajdonképeni uj teher, a mely a fizetésemelés által a városra háramlik, csak 6000 frt.* Ezt a polgárság nagyobb mérvü megterheltetése nélkül is elbirja a városi pénztár.

Beterjesztette továbbá a tanács a számtisztek, tanitók stb. által a szakbizottság javaslata ellen beadott kérvényeket, a melyben sérelmesnek találják a reájuk nézve megállapitott fizetési összegeket.

Az első szónok

Váradi Zsigmond

volt. Visszapillantást vetett a fizetésemelés kérdésére s kijelenti, hogy ő azért volt, többekkel ellene a fizetésemelésnek, mert olyan összegeket akartak keresztül vinni, a mikkel a pénztár nagy megterheltetése járna. A jogügyi és pénzügyi szakbizottság javaslatát ajánlja, mert azt megbirja a polgárság. Fejtegeti a tanács által beterjesztett és fentebb előadott s ismertetett számtételekek s ebből azt a tényt állitja a bizottság elé, hogy a fizetésemelés csak látszólag jár nagyobb teherrel. Közbeszólások által kisérve kijelenti, hogy az a baj, mert keveset javithat a város a tisztviselők helyzetén, mely ugy sem lesz valami rózsás a fizetés emelés után sem. A város pénztára megbirja a javasolt emelést . .

Egy hang: A polgárság dögöljön.

Váradi: Nem az a kérdés, hogy a polgárság dögöljön, hanem az, hogy a fizetésemelésbe senki nem fog belehalni. — A magasabb állásu tisztviselőknek mindig magasabb lesz a fizetésük, mint a kisebbeknek, de a fizetésemelésből a kissebbek kapják a legtöbbet.

Közbeszólás: De sokan vannak hozzá!

Váradi: Ajánlja a szakbizottság javaslatát; legalább ezt a csekélyt adják meg. A tanitók állitólagos sérelmére, hogy az emelés kevesebb lesz a drágasági pótléknál, azt állitja szembe, hogy mégis nyernek az emeléssel, mert az a nyugdijba is számit s egy részük az ezideig nem élvezett korpótlékot is kapja. Elismeri, hogy a fizetésemelés által sem lesznek megfelelően dijazva, de méltánytalanságról nem panaszkodhatnak. — Ajánlja a szakbizottság javaslatának egészben, változatlan elfogadását.

Szokoly Tamás

a javaslat ellen van éppen ugy, mint a multkori határozat hozatalakor, a melyet megfelebbezett s a miniszter azért nem hagyta jóvá. (Közbe: Ohó!) Azért ellenzi az emelést, mert a polgárság nem birja meg. Tagadja, hogy csak 6000 frt volna az uj teher. 42,000 frt a fizetésemelés összege s ez csak 6650 adófizetőre esne, akik közül évenként 2000 fizetésképtelenné lesz s igy tulajdonképen 4600 háztulajdonos viselné a terhet. Aránytalan még a 42 ezer frt mellett is az emelés, mert háromrészre oszlik: 1. rész akik valóban élveznék az emelést, a 2-ik rész, akik maradnak a régiben és a 3-ik résznek még levonnak. A kérdést vegyék le a napirendről, mert fedezet nincs és sok más szüksége van a városnak. De ha ezen inditványát nem fogadnák el, küldjön ki a törvényhatóság saját kebeléből egy 5 tagu bizottságot, hogy az dolgozza át a lehetőséghez képest a javaslatot.

Sarkadi Lajos

czáfolja Szokolynak az adófizetők évi apadására vonatkozólag tett megjegyzéseit. Ösmeri Nagyvárad gazdasági életét s ezért meg van győződve a fokozatos fejlődésről. Elérkezettnek látja az időt a fizetésemelésre, de az arányosan történjék. Ellene van a Szokoly által javasolt ad hoc bizottságnak, mert azt hiszi, hogy bárki állitsa össze a fizetésemelésre vonatkozó javaslatot, mindig lesz ellenzéke. Általánosságban elfogadja a javaslatot, dé az egyes tételeknél kell arányositani az emeléseket.

Sipos Árpád

a javaslat általános, változatban elfogadását éppen ugy ellenzi, mint a külön bizottság kiküldését, mert ez utóbbi sértés volna a szakbizottság tagjaira s a külön bizottság sem tudna jobbat összeállitani. Pénzügyi szempontból nem látja az aggályt helyén valónak, mert a Szokoly csoportositása nem helyes s az uj állások csak időnkint válnak szükségessé. A beadványokban sérelmek vannak felsorolva, azért változatlanul nem fogadhatják el a javaslatot, de az egyes sérelmeket igy rövid idő alatt nem mérlegelhetik s viszont azért nem is lehet megbolygatni az egyes tételeket. Inditványozza, hogy azzal adják vissza a javaslatot a jog és pénzügyi szakbizottságnak, miszerint a miniszternek a város megterheltetésére vonatkozó megjegyzését és a beadványokban felhozott sérelmeket figyelembe véve, uj javaslatot terjeszszen elő.

Gábel Jakab

zaj és eláll! kiáltások között alig jutott szóhoz. Elfogadja dr. Sipos Árpád inditványát. Azt akarja azonban, hogy irányt adjon a közgyülés a szakbizottságnak. Nem lát arra nézve semmi felvilágositást, a mit a miniszter kivánt, hogy a város állandó jellegü fedezetet mutasson ki. Találóan és élesen riposztoz Várady beszédére s kijelenti, hogy a frázisok embere közül is kiválasztja, ki után megy, mert czifra szólamokkal nem lehet a valót elfedni. Majd a tanitók érdekében szól s kivánja, hogy a szakbizottság a fedezetre nézve nyujtson hü képet, mert tiszta bort kiván a pohárba.

Friedländer Samu

azzal kezdi, hogy az ügy tárgyalása szépen halad: ad absurdum. Azt hozza fel, hogy minden bizottsági tagnak van, a ki mellett állást foglal, mert ezt az érintkezés hozza magával. Azután olyan élesen, gunynyal beszélt, hogy a főispán kérte, miszerint más hangot használjon. Azt vitatta a rendreutasitás után, hogy az emelés elfogadása által nem 22%, de 40% lenne a közköltő emelés, mivel főként a háztulajdonosok fizetnék, akik ugy is csak házfelügyelők már. Jelenleg is 800—900 üres lakás van. Szükség van a tisztviselőknek nagyobb fizetésre, de az emelés kérdése még nem érett meg. Inditványozza, hogy adják meg a tisztviselőknek 1896. és 1897-re a drágasági pótlékot.

Hlatky Endre

nem csodálkozik az izgatott kedélyállapoton s hogy nyomott a hangulat, mert gondolkodóba ejt mindenkit, hogy belemenjen-e a 22% közköltő emelésébe. Ha meggyőződve volna arról, hogy a 22% közköltő emeléssel mindazon nagyszabásu intézmények létesithetők, a melyeket a főszámvevő felhoz, azonnal megszavazná. Majd azt fejtegeti, hogy azok nem létesitettnek egyszerre. A csatornát pl. nem épitjük ki, ha nincs rá pénzünk. Már ez magában 6%-kal kevesebb s igy csak 16% közköltő emelés marad. Igazolva látja, hogy a valódi emelés csak évi 6000 frt, mert a drágasági pótlékot már nem vonhatjuk meg a tisztviselőktől, sem ennél kevesebb fizetésemelést nem adhatunk. Pártoija Sipos Árpád inditványát.

Molnár Imre

nem helyesli, hogy ismét a szakbizottság elé utalják vissza a javaslatot. Órákig a legnagyobb megfontolással tárgyalták a kérdést s jobban most sem tudnak határozni. A drágasági pótlék sem volt arányos s éppen az abban rejlő hibát akarták elkerülni. Itt az ideje, hogy elodázás helyett végre-valahára döntsenek. Inditványozza, hogy holnap folytatólag tárgyalják a javaslatot.

Kunyhóssy János

a Sipos Árpád inditványát pártolja azzal, hogy a jövő márcziusi közgyülés elé terjeszszék be a javaslatot. Mondja ki azonban már most a közgyülés, hogy a drágasági pótlékot a jelen évre kifizeti a város.

Szokoly Tamás, dr. Sarkadi Lajos és Kunyhóssy János inditványaikat a vita végén visszavonták s a kérdést elnöklő főispán szavazás alá bocsátotta.

A nagy többség dr. Sipos Árpád inditványát fogadta el.

Az idő előrehaladván, a hátralevő ügyek tárgyalását mára halasztották.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Deczemb. 13. A Gyermekbarát egylet közgyülése.
» 13. Arányi Frigyes hangversenye.
» 30. Németh Sándor dr. Péchy elleni sajtópere.

* **A szatmári nagyprépost aranymiséje.** Novák Antal, a szatmári káptalan nagyprépostja, 1897. év január 6-án tartja aranymiséjét a róm. kath. székesegyházban. Az egyházmegye nagyban készül megünnepelni a jubilánst.

* **Kitüntetések.** Ő felsége farádi Vörös László kereskedelemügyi államtitkárt a Lipót-rend középkeresztjének, — Rapaich Richárd a magyar folyam- és tengerhajózási részvénytársaság igazgatójának és dr. Sippi Rodiczky Jenő gazdasági tanintézeti igazgatónak, a Budapesten megtartott nemzetközi gazdakongresszus alkalmából kifejtett buzgó müködése elismeréséül, a harmadik osztályu vaskorona rendet adományozta.

* **Érdekes pályázat.** Az esztergomi főszékesegyház karmesteri állására 34 pályázat érkezett be, ami eléggé bizonyitja ezen állás tekintélyes voltát és vonzóerejét. A pályázók közt vannak: Kersch Ferencz, székesegyházunk derék karmestere, Eckhardt Antal pécsi tanitóképezdei zenetanár, Haller Jenő áldozópap, Hajmási János áldozópap, a gráczi érseki papnevelde karvezetője; az eperjesi székesegyházak karmesterei, a budapesti Mátyástemplom, tabáni és szervita-templom karnagyai, a pannonhalmi főmonostori templom karnagya, továbbá pályázók Szabadka, Bécs, Schönberg, Selmeczbánya, Körmöczbánya, Alsweiler, Neusse,

Aichach, Spaihingen, Landshut, Somorja, Höritz, Ludenburg, Zyfflich, Regensburg, Bregenc, Braunsberg városokból. Pályázott Bauerle würtenbergi plébános is. A 34 kérvény sorsát a főkáptalani konzisztorium valószinüleg még e hét folyamán fogja eldönteni.

* **Uj tiszti orvosok.** A tiszti orvosi bizottság által Budapesten november hó 16-tól, deczember hó 4-ig tartott vizsgálatokon a következő biharmegyei orvostudorok képesitettek: Móricz Ernő pocsaji körorvos és Sarkadi Dániel szalontai magánorvos.

* **Diszes esküvő.** Előkelő, diszes közönség jelenlétében tartotta egybekelését Fehér Dezső, a »Nagyvárad« jeles tollu szerkesztője Breitner Janka kisasszonynyal, Breitner József jónevü nagyváradi kereskedő bájos, müvelt leányával. Tanuk voltak Sal Ferencz kir. tanácsos, polgármester és Láng József helyett Szalóki Elek. A koszorus leányok s nyoszolyó asszonyok és vőfélyek: Ormos Kálmánné — Breitner Imre, Berger Berta — Sas Ede, Kohn Mórné — Wolf Oszkár, Breitner Elza — Kelen Jenő. Az esküvő után gazdag lakoma volt a bájos ara szüleinek házánál, melyen szellemes felköszöntőkben éltették az ifju párt.

* **Kiállitàsi dijak kiosztàsa.** Nagy napjuk lesz e hó 20-án a millenáris kiállitásban résztvett iparos tanonczoknak, segédeknek és munkásoknak. Ezen a napon délelőtt tizenegy órakor fogja a Royal szálló fogadó nagytermében Dániel Ernő báró kereskedelemügyi miniszter a kereskedő és iparos világ notabilitásainak jelenlétében kiosztani a segédek, tanonczok és munkások részére az időleges kiállitásban odaitélt dijakat.

* **Halálozàs**, Részvéttel értesülünk egy derék családanya: *Vass* Imréné szül. Tamáskovits Máriának haláláról. Az elhunyt közel 4 évtizeden át volt a »Korona« vendéglőnek bérlője s vendéglősnéje és városszerte köztiszteletben állott. Mint kiváló családanya, hü hitves valódi példányképe volt a tősgyökeres magyar gazdasszonyoknak. Halálát férjén kivül gyermekei *Vass* Imre pénzügyi biztos, *Vass* Tamás pénzügyi tanácsos, miniszteri titkár, leányai: *Kelepecz* Dezső városi irodaigazgató neje, *Nagy* Lajos megyei árvaszéki ülnök neje, *Kriza* Ákosné, továbbá *Vass* István joghallgató és a rokonság gyászolják. Temetése ma délelőtt fél 10 órakor lesz. A családi gyászjelentés a következő:

Vass Imre ugy maga mint gyermekei: Imre és felesége Kórósy Mária s gyermeke Irén; Tamás és felesége Ludvigh Sarolta s gyermekei: Elemér és Tibor; Erzsébet és férje Kriza Ákos; Gizella és férje Kelepecz Dezső; Piroska és férje Nagy Lajos; István; valamint számos rokonság nevében fájdalommal telt szivvel tudatja a hü feleség, gyöngéd édes anya, szerető anyós, illetőleg jó nagyanya *Vass Imréné szül. Tamáskovits Máriának* élete 60-ik, boldog házassága 46-ik évében a haldoklók szentségének ájtatos felvétele után folyó hó 9-ik napján este fél 9 órakor hosszas szenvedés után történt gyászos elhunytát. A drága halott földi maradványai folyó hó 11-ik napján délelőtt fél 10 órakor fognak a róm. kath egyház szertartása szerint az olaszii sirkertben örök nyugalomra tétetni. Mely végtisztességtételre a megboldogultnak jó barátai s ismerősei tisztelettel meghivatnak. Nagyvárad. 1896 decz. 10. Béke legyen a kihült porok felett s az örök világosság fényeskedjék neki.

* **Névmagyarositások.** Kiskoru Groszmann Adolf székelyhidi lakos, vezetéknevét belügyminiszteri engedélylyel »Székely«-re, Náznán János ugrai lakos pedig »Nagy«-ra változtatta.

* **Sertésvàsàr Nagyváradon.** Közel két éve, hogy Biharmegyében és Nagyváradon a sertésvész miatt a sertés kereskedelem meg van zsibbasztva s a megye községeinek két harmada és Nagyvárad városa erősen érezte és érzi a zárlat által bekövetkezett tetemes veszteségeket. A deczemberi országos sertésvásár ma kezdődik, de ez aligha felel meg a kivánalomnak, mivel a város többszöri felterjesztéseinek daczára, csak tegnap kapta meg a földmivelésügyi minisztertől a távirati engedélyt a sertésvásár megtartására s igy kellőleg és idejében nem hirdhette meg a vásárt. Az engedély is olyan megszoritásokkal van adva, hogy kevés a köszönet benne, mivel még a polgárság szükségleteit sem elégitheti ki. A miniszter ugyanis megengedi a sertésvásár megtartását, *de csak a helyi szükséglet kielégitésére.* A felhajtott sertéseket *azonnali (48 órai) levágásra lehet csak vásárolni.* A mostani időjárás pedig a legalkalmatlanabb a disznóölésekre.

* **Zendülés egy leánynöveldében.** Berlin egyik leánynöveldéjében a napokban valóságos ribillió támadt. Ennek oka pedig nem a vizsgálatok szigorusága volt, hanem a — toilette. Az intézet igazgatónője ugyanis a női kongresszus által ajánlott reformruházatnak a hivé s elrendelte, hogy az intézet nagyobb lányai ruházatukat az elfogadott szisztéma szerint reformálják. A fiatal hölgyek azonban ez óhajtásnak ellenszegültek azzal a kijelentéssel, hogy a reformruhát sem praktikusnak, sem szépnek nem tartják. Minthogy az igazgatónő erélyesen ragaszkodott rendeletéhez, a reform ellenzői haditanácsot tartottak s azzal fenyegetődztek, hogy inkább már most megkezdik karácsonyi szünidejüket, semhogy a reformruhába bujjanak. Minthogy a házi szabónők is a zendülők pártjára álltak, az igazgatónőnek végre engednie kellett.

* **Csávába került jegyző.** Székesfehérvárott, három csendőr, egy meglánczolt czigányt kisért végig. Rossz fát tett a tüzre Farkas Junó — igy hivták a czigányt — számtalan lovat kötött el s még Nagyváradon is hallották hirét a lókötő czigánynak. A dolognak nagy érdekességet kölcsönöz, hogy egy Esztergom megyei jegyző is a csávába került, mert reábizonyodott, hogy nyakra-főre hamis passzusokat állitott ki a tolvaj czigánynak. Az ellopott lovak java része már megkerült s a meginditott vizsgálat folyamán, valószinüleg a többi is előfog kerülni.

* **A cirkumspektus csatáriak.** Hogy ma észszel kell élni a világot, az bizonyos dolog; hogy kevés bölcseséggel lehet kormányozni, az még bizonyosbb dolog, de hogy olyan kevéssel mégsem lehet, mint Csatáron akarják, az a legbizonyosabb dolog. F. hó 8-án megtartott iskolaszéki gyülésben azt inditványozta az elnök, hogy a tanitói nyugdij javára fizetendő 15 krajczárokat átlagban fizessék a gyermekek után, ne külön-külön. A tagok erre megvakarták a fülük tövét s ebből nyilvánvaló lett, hogy gondolkoztak az inditvány felett. Hanem az egyik pőttag nem gondolkozott, felállott s elleninditványt adott be »nem jó lesz ugy, mert hátha *olyan baj üt be a gyerekek közé, mint a disztók közt vót* — akkor kárba megy az átlagos fizettség.« Éppen e perczben fejezték be a gondolkozást a többi tagok s rá dörögték az éljent. Diktum-faktum, aszerint fizetnek lesz-é disztóbaj va'se.

* **Rablógyilkosság.** Purjosz Jakab nagyszokondi lakos a mult héten Szatmárra ment a vásár alkalmából. Mint üzletember nagymennyiségü pénzt vitt magával. Azóta nyomtalanul eltünt, nem találják sehol, ámbár ugy a rendőrség, mint a csendőrök mozgósitva vannak. Az eltünés után pár nap mulva egy inasgyerek a katona-uszoda közelében a Szamos partján megtalálta az illető iratait, egy váltót, nyugtákat, jegyzőkönyvét és a pénztárczáját. Valószinünek látszik, hogy az illető rablógyilkosság áldozata lett, mert tekintettel rendezett anyagi viszonyaira, öngyilkosságra gondolni nem lehet. A vizsgálat erélyesen folyik.

* **Találka estèly.** Ma este a Volpi lovardájában, Nagypiaczon az intelligenczia találkaestélye van, mely alkalommal a helybeli katonazenekar Herncsirek karmester vezetése alatt zeneestélyt rendez. Az estélyre igen sokan készülnek s igy előre látható, hogy jó sikerrel lesz megtartva az előadás is, hol ma este négy ujonnan szerződtetett tag is fel fog lépni, kik már a nagyváradi közönség előtt elég ösmeretesek Szidoli, Henry és Corradini lovardájából. A belépti-jegyek már reggel 10 órakor kaphatók a lovardánál. Katona zene müsora: 1. Wollstedt: A császár trombitása. 2. Rozkosny: A »Moldvatündér« czimü opera nyitánya. 3. Hermes Ed.: A magányos rózsa a völgyben kürt számára 4 harsonától kisérve, Herncsirektől elrendezve. 4. Goldmark Károly: A házi tücsök. 5. Coschell S.: Japáni diadal induló.

Rendőri hirek. *Kapós gyertyatartók.* Az utóbbi napokban temérdek helyről vett értesülést a rendőrség, hogy ezüst gyertyatartókat ugyancsak lopkodják. Tegnap Bügler Jakab uri-utczai lakásáról szintén két gyertyatartót loptak el. A rendőrség kutatja a tetteseket. Valószinü, hogy a tolvajlások elkövetésénél avatott kezek működnek közre. — *Elveszett* egy értékes kövekkel kirakott arany karperecz, a kishidtól, Szaniszló-utczáig. A megtaláló illő jutalomban részesül, ha a rendőrség utján a tulajdonos kezeihez juttatja az elveszett tárgyat. — *Az uj rendőrök betanitása.* A napokban besorozott uj rendőröket már felöltöztették és serényen folynak a kiképzések s már oly eredményt tanusitanak, hogy rövid idő mulva fontosabb szolgálattételre is alkalmasak lesznek.

Esküdtszéki tagok 1897-ben.

— Sorsolás a városházán. —

A törvény rendelkezéséhez képest, a sajtóbiróságok mellett müködő esküdtszéki tagokat évről-évre ujra sorsolják ki az erre előirt módon kijelölt polgárok közül.

A nagyváradi esküdtszék tagjainak kisorsolása tegnap történt meg a városházán, *Sal* Ferencz kir. tanácsos polgármester elnöklete alatt.

A bizottság *Szählander* Károly, *Nyiry* György tagokból és *Komlóssy* József jegyzőből állott.

Összesen 144 esküdtszéki tagot sorsoltak ki; minden negyedévre külön-külön 36-ot. Ennek eredményéhez képest az 1897. évben esküdtszéki tagok lesznek a következők:

Első negyedre.

Dr. Nagy Ernő, dr. Váradi Zsigmond, K. Nagy Endre, Turóczy Gyula, Nozáky Rudolf, Péchy Alajos, dr. Papp Coriolán, Kaczián Károly, dr. Sarkadi Lajos, Pál László, Rothmann Jakab, Harsányi József, Böszörményi Géza, Daczkay Ármin, Déry János, Lovassy Andor, Aufricht Mór, Tarr György, Guttmann József, dr. Rosenthál Mór, Hanslián János, dr. Duma Flórián, Pekanovits Imre, dr. Mihelfy Alajos, Weingartner Andor, dr. Gyémánt Jenő, Kolbay Lajos, dr. Wallner Ödön, Ländler Ferencz, Lévay Zsigmond, Ullmann Izidor, Fábry Zsigmond, Szödényi Nándor, Diósy Soma, dr. Fazekas Imre, Gerlicze Antal.

Második negyedre.

Hlatky Endre, id. Rimanóczy Kálmán, Stern Sándor, Tóth Márton, Munk Gábor, Kovács Béla, dr. Markovits József, Gyapay Márton, dr. Molnár Imre, Barts Sándor, Sável János, Péchy Antal, Réz Mihály, ifj. Popper József, Hann László, dr. Sipos Árpád, Ragány János, Jancsó Dezső, Fábry Károly, Szokoly Tamás, Mihelfy Pál, Papp György, Voszka Ferencz, Gallovits Frigyes, Sonnenfeld Adolf, Poynár János, Rozslay Géza, ifj. Tóth Ferencz, Bognár Sándor, Puskás Lajos, Tatár Zoltán, Stark Gyula, Kassay István, dr. Radó Ignácz, Mártonffy Bogdán, Kunz Gusztáv.

Harmadik negyedre:

Rádl Ödön, Dus László, Hann Frigyes, dr. Komlós József, dr. Makay Pál, Lukács István, Barts Arthur, Maszlay Viktor, dr. Heimann Lipót, Kelemen Kálmán, Olláry Gyula, Mátéh Lajos, Ujváry Vilmos, Láng József, Sztarill Ferencz, Benkő Kálmán, Bull Emil, Palkovits Imre, Bartos Bódog, dr. Bodor Károly, Tichy Gyula, Frankó Endre, Milibák József, Müller Salamon, Szántó Lajos, Tomka József, Vlád

Ágoston, Mezey Mihály, Élő János, Wechsler Adolf, Kalenda János, Füredy László, Kappel György, Balogh Döme, Frőlich József, Fehérváry Dezső.

Negyedik negyedre.

Dr. Berger Ignácz, Erdély József, Hranyitzky Károly, dr. Hoványi Gyula, Beleznay Antal, dr. Berkovits Ferencz, Schwartz Ferencz, Kádár János, Glac Vilmos, Janky Antal, dr. Sonnenfeld Zsigmond, Patta Manó, Keledy József, Ujfalusy Dezső, Mihelfy Adolf, Tóth Zsigmond, Paczauer József, dr. Ehrlich Ignácz, Balázsovits Jenő, dr. Márkus László, ifj. Berger Sámuel, Hollósy Dezső, Kolozsváry Sándor, Szacsvay Ákos, ifj. Kohn Sámuel, Beczkay Lajos, Huzella Gyula, Tóth István, dr. Friedländer Sámuel, Fekete László, Schütz Albert, dr. Schweiger Ede, Prileszky Pál, Fekete Sándor, Kiss Károly.

Az adventi farsang vége.

Tudvalevő dolog, hogy ha nálunk a bál nagyon jól sikerül, ugy szokott végződni, hogy a jókedvü rendező beüti a nagybőgőt. Azt is mindenki tudja, hogy a beütött rést ropogós bankóval szokták befoltozni, nem diákum flastrommal. Az olasz bálban melyről már megemlékeztünk s melyet Rudini miniszterelnök rendezett, — máskép történik. A tánczosok végkép kimerülnek, a rendező nekibusul, aztán mérgében a bögőst üti oldalba, hogy nem csinál többé oly komisz muzsikát, melyre ilyen kegyetlenül kellett tánczolni s e mellett még a gyógyitási dijat is neki kell fizetni.

Azért a végtelen korrupczióért, mely Olaszországot oly nyomorulttá tette, Crispi a felelős, ki maga is gyanus multu lévén, midőn hatalomra jutott s hosszu ideig maradt, elnézte (sőt — egyebet is engedtek sejtetni a lapok —) mások tilos üzelmeit. Most Rudini becsületes kézzel tisztogatáshoz látván, hamar észrevette e korrupczió édes apját s lehetetlenné tette azok előtt, kiknek nagyértékü bizalma hatalmon tartotta azelőtt. Crispi megérezte a bajt s szokása szerint vakmerő fellépésével akarta elejét venni. Felment a királyhoz s a fogadtatás alatt sötét szinekkel ecsetelte az ország jövőjét, a Gazetta Piemontese szerint igy végződött a társalgás:

— Felséges uram, az ország a marazmusnak áldozatul esik, a szélső pártok felülkerekednek, kötelességem megmondani, hogy *még a trónért is aggódom.*

A király némi gondolkodás után azt kérdezte Crispitől, hogy *hogyan szolgál az egészsége?*

Crispi elértette a czélzást és néhány pillanat mulva távozott.

Igy fizetett Crispi ahhoz a muzsikához, melyet hosszas uralma által maga készitett elö a Rudini báljához, betört érte a tekintélye s nem segit rajta többé semmiféle diakum flastrom, sem ezer jó fü.

Négy község viz alatt.

— Árviz Biharmegyében. —

(Távirati tudósitás.)

A deczember elején váratlanul jött kemény hideg idő és havazás alig pár napig tartott s olyan őszi esőzés követte, a milyen a legcsapadékosabb novemberben is ritka. Az utak járhatatlanok a sártól s a folyó vizek medrét elöntötte a hóolvadás és nagy esőzésektől lefutó szennyes ár.

Az abuormis időjárás azonban nemcsak a közlekedésre nézve hátrányos, haném mérhetlen károkat okoz már is egyes helyeken a közgazdaságra.

Biharvármegye egyik legvirágzóbb részére, az *Érmellékről* távirja tudósitónk, hogy a különben is rakonczátlan *Berettyó a sok esőzésektől annyira megáradt, hogy medrét elhagyva, négy község lakosainak jövő évi reményét teszi tönkre.* A folyó vize pár nap óta már áradásban van s tegnap az áradás olyan mérveket öltött, *hogy a gátakat keresztül lépve elboritotta Poklostelek, Szentjobb, Csanálos és Farmos községek határait.* A piszkos hullámok mértföldekre terjedő hosszuságban ellepték a szántóföldeket, vetéseket.

A lakosság helyzete annál nehezebb, mert az árviz a különben is rossz utakat ellepte s annyira megrongálta, hogy a kocsiközlekedés teljesen lehetetlen, a hidakat pedig, a melyekre a megyének kevés gondja volt, *elseperte.*

Ez által a Berettyó két partján levő községek lakossága még az árviz megszünése után sem közlekedhet egymással addig, mig uj hidakat nem emelnek s az utakat jókarba nem helyezik.

A lakosság meg van rémülve, hogy a kedvezőtlen időjárás tovább tart s még nagyobb csapás sujtja a Berettyó-menti községeket.

IRODALOM.

— **A japán szekrényke.** Carruthers-Resch regénye. Forditotta Nyizsnyay Iván Eger. Szolcsányi Gyula könyvkereskedése 1897. Ára 1 frt. Bevalljuk tudatlanságunkat: ismeretlen előttünk a regény irója. Az érdekes 232 lapos regénykén különben a negyvenes évek romanticizmusa ömlik el, azonban s ez dicséretére legyen mondva, azok szertelenségei, pikanteriája nélkül. A meseszövésben s az érdekeltség mesteri fokozásába egészen franczia mintákra emlékeztet; a regény psychologiai oldala azonban, amire modern regényiróink a fősulyt fektetik, meglehetős gyönge. Mivel azonban pikantéria nélkül tud érdekes lenni, ajánljuk mindazok figyelmébe, a kik egy két óracskát ártatlan szórakozással akarnak eltölteni. Utóvégre meg van az olyan regénynek is az irodalmi jogosultságuk, amelyek csak mulattatni akarnak s bonyolult problémák megfejtésével nem bibelődnek. Nincs mindig hangolva az ember Faust vagy a Divina Commedia olvasására. A forditás, amennyire ezt az eredeti szöveg egybevetése nélkül megitélni lehet, elég jó a styl egyenletes, sima s leszámitva nehány hibát, elég magyaros.

— **Rózsafüzér Prédikácziók.** Szerkeszté: *P. Angelikusz.* Kiadja a máriasterni árvaház javára a trappisták apátja. Ezen a czimen egy 177 lapos füzet jelent meg a karácsonyi könyvpiaczon, a melyet a jótékony czélon kivül ajánl a tárgynak, a melylyel foglalkozik, fontossága és szerzőjének neve.

Köztudomásu dolog ugyanis, hogy a rózsafüzéregyletek és testvérületek a hitélet fejlesztésének páratlan tényezői. Érdekes statisztikát lehetne e tekintetben egy-egy egyházmegyéről készitени, a melyből kitünnék, hogy a hol van rózsafüzér-társulat, ott virágzik a hitélet, s a hol nincs, ott grasszál a hithidegség, közönyösség.

Az ilyen egyleteknek megalapitását szorgalmazza a füzetben foglalt tizenöt szent beszéd. Ezeket a beszédeket általában magvas tartalom, szónoki lendület, élvezetes styl jellemzi.

Sajnos az egyházmegyei jóváhagyás és a tartalomjegyzék elmaradt. Meglehet rendelni a máriasterni trappista zárdában, dehogy mennyiért azt elfeledték rányomtatni.

Igazságszolgáltatás.

—

A vérvád.

A budapesti esküdtszék ma ismét a vérváddal foglalkozott. A szinhely ezáltal a nógrádmegyei Bercel község. Ott laknak Eckstein Adolf és Rosenfeld Miksa kereskedők, a kiket az inkriminált czikk a vérvád révén hirbe hozott. Pozsonyi Gábor azt irta róluk az Alkotmányban, hogy egy négy esztendős keresztény fiát becsaltak a zsinagógába s rituális czélra le akarták mészárolni. Gonosz tervük azonban meghiusult, mivel a falubeliek, a kiket egy parasztfiu figyelmeztetett a merényletre, idejében kiszabaditották az áldozatot a zsidók kezéből.

A czikk végül megjegyzi, hogy ámitással és hazugsággal nem lehetett a népet lecsendesiteni.

Ez az inkriminált czikk rövid foglalatja. Ezért állott ma törvényt az esküdtszéknél Pozsonyi Gábor, a »Nógrád-Hontmegyei Ellenzék« szerkesztője, a kit Eckstein és Rosenfeld rágalmazással és becsületsértéssel vádolnak. A panaszosokat Guti Soma dr. képviselte, a vádlott maga védelmezte magát.

Az esküdtszék tagjai lettek: Förster Jenő, Mandello Hugó, Back Frigyes dr., Marschalkó Tamás dr., Strokentz Károly, Fabinyi Gyula, Tömöri Kálmán, Heller Hermann, Follman Alajos, Komáromy István, Mendl Lipót és Jankovich István. Póttagok: Fáy Béla és Gallovits Viktor.

A vádlott kijelenti, hogy az inkriminált hirt Jeszenszky Sándor báró földbirtokos küldte be neki s ő csak hirlapirói kötelességet teljesitett, a mikor kiadta, de a felelősséget nem vállalja el érte. Megmondotta azt Balassa-Gyarmaton is, a mikor ebben a dologban kihallgatták. Megjegyzi még, hogy kell valami alapjának lenni a dolognak, különben a csendőrség nem inditott volna vizsgálatot.

Az elnök felolvassa Jeszenszky Sándor báró levelét, mely az inkriminált hirhez az adatokat szolgáltatta s ezzel majdnem szórul-szóra megegyezik. Jeszenszky báró azonban levele végén megjegyzi, hogy: relata refero.

Egy esküdt: Miért nem hivatkozott ön Jeszenszky báróra, mint tanura?

A vádlott: A vizsgálóbirónak kijeientettem, hogy nem vállalom el a czikkért a felelősséget s igy abban a meggyőződésben voltam, hogy nekem a dologhoz immár semmi közöm.

Az elnök: A vizsgálóbiró előtt azt vallotta, hogy mint szerző nem vállalja el a felelősséget, de mint beküldő elvállalja. Hogy érti ezt?

— Ugy, hogy én küldtem be a czikket az Alkotmánynak s ezért elvállalom af elelősséget.

— Kivánja állitásának valódiságát bizonyitani?

— Nem kivánom, mert magam sem hiszem el, hogy volna rituális gyilkosság.

Az esküdtszék hét szóval öt ellenében kimondották, hogy Pozsonyi nem szerzője az inkriminált czikknek. Kimondták továbbá, hogy a czikkben sem rágalmazás sem becsületsértés nincsen s n e m v é t k e s n e k nyilvánitották a vádlottat, a kit a sajtóbiróság e verdikt alapján f ö l m e n t e t t.

—

Vétkes bukás vádja miatt állt *Kraszna* Mór a törvényszék előtt. Korcsmája és szatócs üzlete volt a várad-velenczei vámháznál, azonban hosszas betegeskedése miatt nem a legjobban ment az üzlet s utóvégre is kénytelen volt becsukni. Mivel váltó adósságokba is belekeveredett betegeskedése miatt, — vétkes bukást láttak fenntforogni. Azonban vádlott igazolta ártatlanságát, igazolta továbbá, hogy őt gondatlanság vagy rosszhiszemüség nem terhelheti s ezért a törvényszék őt a vétkes bukás vádja alól felmentette.

Felmentett mezőőr. Bokor András megyei mezőőr hivatalos hatalommal való visszaélés miatt állt a rendőrség előtt. Ugyanis K a t o n a Mihály, Ponor és Csarnóháza községek határán legeltette juhait. Bokor András mezőőr megszólitotta őket, mire K a t o n a fenyegetőzéssel felelt és fiát is előhivta, amire a mezőőr rájok szegezte fegyverét, kutyájokat pedig lelőtte. Hivatalos hatalommal való visszaélés miatt emeltek vádat ellene, de a törvényszék tekintetbe véve, hogy csak hivatását teljesitette a vádlott, őt az emelt vád és következményei alól felmentette.

REGENY-CSARNOK.

Zsebeld ki felebarátodat.

REGÉNY.

Irta: **G É R A R D E. D.** 55

Oh semmit sem, a mint tudom, jegyzé meg Luczián hirtelen. Hanem csakugy könnyedén gondolok arra, jól értsen meg — hogy a bérlet más kezekbe jöjjön.

— És ha — Icig hangja izgatottabbá vált — ily nagy kegy által óhajt nagyságos Uram boldogitani?

— Elég mára mondá Luczián, jöjj most velem, mert valami kis ügyletet akarok veled lebonyolitani.

Nem felejté el Icig azon pár perczet, mig Luczián mögött lépkedel. Döntő pillanatok voltak azok életében.

Legszebb eszméje s vágyai ne továbbját már évek óta a vovaszulkai szeszégetési bérlet képezte.

Az emeleten egy kis szobácskába érve Luczián bezárá az ajtót s ablakokat, fésüjével szokott módon játszadozott.

Icig parazson állt. Hosszas hallgatás után Luczián reá nézett.

— Van tudomásod valami régi lószerszámról, a melyről oly mélyen hallgatsz.

— Ismételten megvizsgáltam, hebegé Icig.

— Jól van. Arra másfél forintot lealkuszom.

— Egy forintot is oly nehezen engedhet az ember.

— S még 50 krajczárt vagy meg sem veszem. Luczián ugyan a kert mélyében jártatá szemeit, de mintha hátul is szemei lettek volna, tudta, hogy a zsidó előrehajtott nyakkal kivánesian várja sorait.

— Csak a lószerszám végett akart velem beszélni nagyságos Uram? kérdé végre merészen.

— Nemcsak a végett; hanem hogy a jószágok ára felől tudakozódjam, hogy kelnek a vásáron.

— Nagyságos Uram a szeszégetési bérletet emlité.

Luczián felkaczagott. No jól van. Hát mit is mondtam?

— Hogy nagyságos Uram arra gondolt, hogy a bérletet talán más kezekbe. . . .

— Igen azt mondtam. De a bérlőnek teljesiteni kell ám mindent, a mit tőle kivánok. Vakon kell engedelmeskedni vonakodás vagy ellenmondás nélkül. Jól megértetted?

— Teljesen. kegyes jóakaróm, válaszolt Icig, ki előtt mindinkább világosabb lett, hogy váratlanul nagyszerü üzletet csinált.

— Mit kell tennem a jövőben, még bizonytalan, mondá Luczián körmeit méregetve; de a jelen pillanatban az átkölcsönzés bizonyos szolgálathoz van kapcsolva.

— Nagyságos Uram, kiáltá Icig nekibátorodva legyen meggyőződve, hogy késedelem nélkül megtettem a szolgálatott.

Ki mondta, hogy rólad van szó. Kérdé hidegen Luczián s hevesen felkapta fejét.

Iczig meghunyászkodva egészen a ajtóig hátrált. — Nem tudod, Taubenkübel Naftali az utóbbi 32 éves bérletért mennyit fizetett?

Évente 400 forintot. — S ha 200 jegyeznénk be, hamis szerződés volna ugy-e?

— Igen, csalás! mondá Iczig.

Tehát a bérletet neked akarnám átadni, ha beleegyezel, hogy a hamis okmányokat aláirod. De minthogy most ellenállasz, szükségtelen, veled tovább értekeznem.

Luczián felkelt, a könyvszekrényről levett egy botanikus könyvet s benne lapozgatott.

— Vétkes tett volna — mondá reszketve a zsidó.

— Ugy hát elmehetsz. Luczián az asztalhoz ült s elmélyedt a könyv szemléletében. Hallá, hogy az ajtó kinyilt s Iczig távozik. Nevetve hagyá menni.

Bisztosra vette ügye diadalát. Nem is vette fel, hogy Iczig az erénynek oly nagy barátja lett egyszerre s elhagyá a szobát, de bizonyára nyugtalankodott volna, ha napokig távol marad.

Az ajtó halkan benyilt s egy szikár alak mutatkozott a küszöbön. A nélkül, hogy fejét arra forditotta volna, Luczián tovább lapozgatott könyvében.

— Visszajöttem, hogy egy különös fontos kérdést intézek nagyságos Uramhoz.

— Ki kért rá, hogy visszajöjj? mondá hidegen Luczián.

— Csak egy kérdést »Ohebegé a zsidó» S ha akadna embere, a kiben megbizhatik, nagyságos Uram, mivel jutalmazná.

— Hiszen jól tudod; a szeszégetési bérlettel — semmit sem tesz, ha az első évi jövedelemből 50 forintrol kell lemondani.

Iczig lábujjhegyen járta végig gyorsan a szobát s hebegé 500 forint.

Majd ismét távozott s a kulcslyukon keresztül hangzott pár percz mulva 250 forint.

Végre Luczián behivta s mondá, 100 forint, ez az utolsó szavam. Kötünk vásárt?

Iczig fészkelődött, Luczián pedig egy karosszékbe ült. Már horogra akadta hal. Jó fogása volt.

— Tehát megegyeztünk volna. Adom a bérletet s rá még 100 forintot s kapom tőled a másik 100-at s a hamis szerződést. Világos előtted?

Reszketve, bizonytalanságában zavartan elvakittatva s megrémülve állt kisérője előtt a zsidó s akadozva hozta fel rekedt hangon véleményét.

Luczián a karosszékben ült s fejét hátracsapva félig lehunyt szemmel, megvetéssel vegyes részvéttel nézte az általa előidézett küzdelmet. Perczek multán a látvány fárasztó volt.

— Hagyd abba már, kiáltá s öklével mérgesen az asztalra csapott. Jelenben még Kázmér bátyám vezetése aatt áll a birtok s ő oly jobblelkü, sem hogy egy oly hüséges szolgát, mint Taubenkübel Naftali elküldené. Könnyen megujitják vele a legközelebbi kedden a szerződést.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Meggyilkolt köztársasági elnök.

Budapest, decz. 10. (Saj. tud. táv.) *Milanóból* azon szenzácziós hir érkezett ide, hogy **Mac Kinley-t, az amerikai Egyesiült-Államok elnökét ma reggel meggyilkolták.** A Corriera della Serra szerkesztősége kapta az erről szóló sürgönyt New-Yorkból. Első pillanatban kételkedtek a távirat meglepő tartalmában s azonnal táviratoztak Amerikába az olasz nagykövethez felvilágositásért. A nagy követ azt válaszolta, hogy a hirt *sem meg nem erősitheti, sem meg nem czáfolhatja.*

Budapest, decz. 10. (Saj. tud. táv.) *Mac Kinley* meggyilkolásának hire a londoni börzén óriási feltünést és riadalmat okozott. Azonban sehonnét nem lett a hir megerősitve.

Mac Kinley tulajdonképpen még csak elnökjelöltje az Egyesült-Államoknak mert a november hó 3-án éjjel lefolyt választásoknál az ő hivei közül 242 lett beválasztva a 447 tag közé, akik a most folyó deczemberben választanák az elnököt. Mac Kinley az arany valutának a hive s ezért nagy feszültséggel várta különösen a pénzvilág elnökké választását. Nem valami politikai kapaczitás különben; neve a róla elnevezett bill tárgyalása óta lett nagy.

Mac Kinley 1844. február 26-án született Ochio állam Niles nevü városkájában. Skót családból származott, amit a neve is elárul, Szülei, kiknek rajta kivül még nyolcz gyermekök volt, nem igen bővelkedtek vagyon dolgában. Mac Kinley ugyszólván maga tartotta fenn magát iskolás korában, 1861-ben kitört a polgárháboru, ő is beállt az önkétesek közé és 14 hónapig szolgált. Az antietami csata után hadnagy lett s mire a háboru bevégződött, őrnagygyá léptették elő. De tudva azt, hogy a polgárháboruban mily sok alkalom volt kitüntetések szerzésére és milyen könnyen ment az előléptetése, Mac Kinley őrnagysága nem mondható fényes eredménynek. Ezután visszatért jogi tanulmányaihoz és 1868-ban a törvényszékhez nevezték ki. Jogi sikerei sem mondhatók kiválóknak; nem közönséges tehetsége volt és állása is az előkelőbbek közé tartozott ugyan, de ő e pályáját, mint Amerikában olyan sokan, csak lépcsőknek használja a politikai téren való emelkedéshez. 1877-ben a képviselőház tagja lett s tehetségét és munkásságát legjobban bizonyitja az a körülmény, hogy néhány év mulva beválasztották a Commitee of Ways ad Means tagjai közé. E bizottságnak ő lett az elnöke. Egyike volt a Ház legjobb statisztikusainak s mindig lelkesen védelmezte a védvám rendszert. Jó szónok volt, kinek mindig volt nagy hallgatósága is. 1893-ban Ochio kormányzójává választották meg 80.000 szavazattöbbséggel. Most már csak egy lépés választotta el az elnökségtől.

Botrány a horvát tartománygyülésen.

Zágráb, decz. 10. (Saj. tud. táv.) A horvát tartománygyülés mai ülésen báró *Rauch* Pál beszédében erősen kikelt *Khuen-Héderváry* horvát bán ellen. A többek közt azt mondá, hogy *Héderváry méltó tanitványa Toulongónak, az olasz panama hősének.* Óriási izgalmat szült a durva kijelentés, a melynek még folytatása lesz az ülésen kivül. A sértésért 30 ülésről Rauch bárót kizárták.

Magyarország a Reichsrathban.

Récs, decz. 10. (Saját tudósitónk távirata.) Reichsrath mai ülésén a budget tárgyalása alkalmával Schneider képviselő kijelentette, hogy feltétlen barátja a magyar kereszténynek, de viszont halálos ellensége a magyar zsidóknak. Legjobb volna, ha az osztrák hadsereg bevonulna Magyarországba s katonásan végezne a zsidó csőcselékkel. A beszéd nagy zajt idézett elő.

Az üszkübi patriarchátus.

Budapest, deczember 10. (Saj. t. t.) Az ökuméni patriarcha tanácskozása a szerb követtel az üszkübi patriarchatus betöltésére nézve eredménytelen maradt. A szerb követ Ambrozius patriarcha metropolitává való választásának megsemmisitését követelte. Az ezen ügyben megtartott zsinatnak viharos lefolyása volt, mert a szerbek nem akarnak engedni, bár Oroszország, nehogy szakadás támadjon az orth. egyház kebelében, nem támogatja a szerb álláspontot.

Azt a hirt, hogy Margaryt-ot, a törökországi oláhok vezérét elfogták és az oláh lithurgiához való szent könyveket lefoglalták volna, nem áll; de mig a kérdés eldöntetik, a román kápolna csukva marad és addig ott misét nem mondhatnak.

Oroszország és Anglia a Keleten.

Budapest, decz. 10. (Saj. tud. táv.) A »Times« megczáfolva az állitólagos orosz-chinai szerződés megkötéséről szóló hirt, azt mondja, hogy Keleten két nagy hatalom számára is elég tér kinálkozik. Oroszország terjeszkedésével szemben Anglia a türelmes és csüggedetlen tevékenység politikáját fogja követnie, de ha Oroszország az Oczeánig akarna hatolni, akkor fegyveresen is ellent kell neki állani.

KÖZGAZDASÁG.

Mire van nagy szükségük a szőlősgazdáknak? Szőlőszeti kátéra. Röviden és népies nyelven irva kellene az kiadni az uj szőlő müvelését illetőleg a nép között nagy a tájékozatlanság s azért kevesen mernek hozzáfogni. Oltani csak tud egy néhány ember; de már metszeni nem tudnak; hogy p. o. a nemesitett részen gyökeret nem szabad türni és hányszor kell azokat évente levagdosni, meddig szabad nyitva tartani a második és harmadik évben,

hogy első évben hosszabb szárazság idején meg kell az ojtásokat locsolni stb. mind erről alig tud valaki a nép között. A szőlőszeti lapok uri embereknek valók, a pórnépnek adjunk kezébe olyan füzetkét, a mely tehetségének és rendelkezésére álló idejének megfelel.

Terménytőzsde.

Budapest, decz. 10.

uza őszre, bácskai	8.05
» őszre, északi	8.07
» október-novemberre, bácskai	6.74
» okt.-nov.-re északi	6.76
Rozs őszre bácskai	5.70
Rozs őszre, északi	5.10
Tengeri, okt.-nov.-re, bácskai	3.97
» okt.-nov.-re, északi	3.96
Redcze október-novemberre, bácskai	11.20
» okt.-nov.-re, északi	11.30

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1896. decz. 10-én.

Magyar aranyjáradék 4%	122.—
Magyar koronajáradék	99.—
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4½%	122.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2½%	101.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	120.—
Magyar földtehermentesitési kötvény 4%	97 70
Italmérési jog megváltási kötvény	100 —
Horvát-szlavon földtehermentesitési kötvény	97.50
Magyar nyeremény sorsjegy-kölcsön	151.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	137.—
Osztrák járadék papirban	101.—
Osztrák járadék ezüstben	101.—
Osztrák járadék aranyban	122.50
Osztrák korona járadék	100 75
1860. osztrák államsorsjegyek	143.—
Osztrák magyar bankrészvény	935.—
Magyar hitelbank részvény	403.75
Osztrák hitelintézeti részvény	366.90
Osztrák-magyar államvasuti részvény	554.51
20 frankos arany (Napoleondor)	9 50
Német birodalmi márka	58.85
London vista	119.75
Páris vista	47·55
20 márkás arany	11.76

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. VUCSKICS GYULA.

Karácsonyra!

Van szerencsénk a n. é. közönség b. figyelmébe ajánlani

Karácsonyfára való diszek

rendkivül nagy választékban

legolcsóbb árakon.

Legfinomabb ***bonbonok, czukorkák*** mindig friss minőségben.

A közelgő karácsonyi ünnepekre ***Bonbonierek, kassettak*** eredeti árakon. ***Gyümölcs-kenyér*** friss minőségben. ***Alacs, Dobos, Molka, Vecsera, Pischinger*** tortákat a nagyérdemü közönségnek legjobban ajánljuk.

Postai szétküldést pontosan eszközöl

Alacs és Ritter
czukrászdája.

300—2—14

Erődi H. czukrászata
Nagyvárad, fő-utcza.

Elvállal és pontosan teljesit, ugy helyben, mint vidéki mindenféle szakmájába vágó megrendeléseket

mérsékelt árak mellett.

Vidéki rendelések gondos csomagolás és pontos szétküldés következtében rendes időben és sértetlen állapotban érkeznek. Ugyanott mindenféle

karácsonyfára való

habczukorkákat

és más diszeket valamint

disz-bonbonierek

mérsékelt áron kaphatók. 294—5—10

Kiadó raktárhelyiségek.

A »Zöldfa szálloda« udvarán **két raktárhelyiség 1897. év február 1-től kiadó.**

Értekezhetni Czeglédy Sándorral.

303—1—0

Tisztelettel hozom a n. é. közönség beeses tudomására, hogy miután a jelenlegi üzletem mellett levő **„Próféta“** czimü üzlethelyiséget a jövő év **február 1-től** fogva szintén kibéreltem és ezen két üzlethelyiséget egy nagy helyiséggé akarom átalakittatni, hogy ott egy minden igényeket kielégitő üzletet az eddig folytatott szakmában, de kibővitve és a fővárosi előkelő üzletek mintájára berendezhessek, — ezen oknál fogva, amennyiben a helyiségek teljes átalakitásával járó munkák áruczikkeimre igen káros hatással lennének kénytelen vagyok a jövő év február 1-ig, illetve az uj üzlet átalakitásáig

összes áruimat 271 10—12

a beszerzési árban,

sőt részben még a beszerzési áron alól is elárusitani;

megjegyezvén hogy különösen kedvező alkalmat nyujtok ezáltal a közeledő **karácsonyi alkalomra ajándéktárgyak és gyermekjátékok** beszerzéséhez, miután a n. é. közönség ezuttal izléses finom árut **feltünő olcsó árban** vásárolhat, a miről már a legcsekélyebb bevásárlás által is meggyőződés szerezhető.

Kiváló tisztelettel

KALENDA JANOS,
norinbergi és diszmüáru kereskedő
NAGYVÁRADON, Szt.-László-téren.

Egyházi és egyleti zászlók.

Kitüntetve:
Szeged 1876. — Székesfehérvár 1879.

Kitüntetve:
Deés 1879. — Budapest 1885. 1896.

Magyarország legrégibb egyházi szerek és zászlók gyára

OBERBAUER ALAJOS utóda,

József főherczeg és Klotild főherczegasszony ő császár és királyi fenségeinek udvari szállitója

BUDAPEST, IV. ker., Váczi-utcza 14-ik szám. — Alapittatott 1863-ik évben.

Elismert megbizhatóság, pontos és szolid kiszolgálás.

Templom- és kápolnai berendezések.

Egyházi ruhák és fehérneműek.

Ajánlom dúsan felszerelt

egyházak és kápolnák berendezéséhez szükséges

tárgyaimat a legjutányosabb áron, a lehető legszebb kivitelben, nevezetesen:

MISERUHÁKAT,

Pluviale, Dalmatika és Ornatusokat. — Egyházi és társulati lobogók.

Tüzoltók, iskolásgyermek, Mária-társulati, ipartársulati, dalegyleti és temetkezési egyleti zászlókat.

Szent szobrokat, csillárokat, ciborium és kelyheket. Fali és oltárgyertyatartók és oltárlámpákat.

Monstrancziák, stáczióképek, oltárok, úr-koporsókat stb. stb.

Régi ruhák javitását, valamint kelyhek, ciborium, monstrancia, oltárlámpák és oltárgyertyatartók megezüstözését vagy megaranyozását elvállalom és olcsón készitem el.

Nagy választék arany-, ezüst- és selyemhimzésekben, valamint himzett egyházi ruhákban.

Képes árjegyzéket és költségvetést kivánatra bérmentve küldök. (242) 8—52

Műhimzés.

Nyomatott laptulajdonos: Szent László-nyomda-részvénytársaságnál Nagyváradon.